

Katonai és egyházi hősök, vértanúk

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc megtorlására emlékezett Zirc városa

Jelképes szám a tizenhárom, de ennél több vértanúja volt az 1848–49-es forradalom és szabadságharcnak. Nemcsak Aradon és nemcsak október 6-án voltak kivégzések. A legtöbb halálos ítéletet persze igyekezett a császári hatalom erre a napra időzíteni, hiszen ekkor volt a bécsi forradalom egyéves évfordulója...

Ottó Péter polgármester a nevük, tisztségük, nemzetiségük felsorolásával emlékezett meg a tizenhárom aradi vértanúról, s kivégzésük körülményeiről. Lázár Vilmos, gróf Dessewffy Arisztid, Kiss Ernő és Schweidel József a „bresciai hiénaként” is emlegetett Haynau kegyelme folytán részesült löpor és golyó általi halálban, Poeltenberg Ernőt, Török Ignácot, Láhner Györgyöt, Knezic Károlyt, Nagysándor Józsefet, gróf Leiningen-Westerburg Károlyt, Aulich Lajost, Damjanich Jánost és gróf Vécsey Károlyt a hadbírótság kötél általi halálra ítélte. A legtöbb kivégzést a bécsi forradalom egyéves évfordulójára időzítették, így gróf Batthyány Lajoson, az első magyar miniszterelnökön és Fekete Imre századoson is október 6-án hajtották végre a halálos ítéletet Pesten.

Aradon pedig a gyásznappal korábban és később is történt megtorlás, augusztus 22-én itt akasztották fel Ormai Norbert ezredest, majd október 25-én Kazinczy Lajos ezredest. Az egyháznak is voltak vértanúi az 1848–49-es szabadságharcban. *Vecsey Katalin* református lelkész Szikszay János református lelkész emlékét idézte meg, akit a mindössze huszonkét esztendőes római katolikus plébánossal, Mansbart Antallal együtt tartóztatottak le és végeztek ki. A móri járás területén, Csákerényben szolgáló egyházi vezetőket azzal vádolták, hogy a népfelkelésről prédikáltak, az egyházközségeket pedig folyamatosan izgatták a császári kormány ellen. *Huszár G. Lőrinc* plébános atya imádkozott a vértanúért, majd *Szagos Csaba* evangélikus lelkész egyháza szabadságharcban való részvételéről beszélt. Megtudtuk, hogy Kossuth, Petőfi, Görgey, két aradi vértanú (róluk tavaly emlékezett meg bővebben az egyházi vezető) és a mártírhalált szenvedett pozsonyi lelkész, Rázga Pál is evangélikus volt, amire büszke az egyház. Szagos Csaba elmondta: a bécsi udvar nagy csalódással vette tudomásul, hogy az eseményekbe a magyarországi egyházak nagy tömegei a forradalom oldalán kapcsolódtak be. Az evangélikus egyház képviselői mindvégig kitartottak, akik nem a harctéren küzdöttek, azok a szószékről próbálták híveiket a haza ügyéért mellé állítani – tette hozzá.

A felekezeti vezető először Haubner Máté püspök tevékenységét méltatta, aki 1848. december 3-án kiadta az evangélikus egyház számára mai napig fontos és értékes körlevelét. Lényege, hogy a keresztény szellemiség, a polgári átalakulás és a nemzeti függetlenség egymást feltételezik, védelmezik és erősítik. A vakmerőségéért ítélték el, kufsteini raboskodását a tétlenség börtöne követte, s csak 1856-ban kapott újra gyülekezési jogot. Szedrényi János teológiai doktor püspök Kossuth Lajos felhívására szózatot írt valamennyi szláv szívéhez. A forradalom által bekövetkezett változásokat lelkesen fogadta, Lutherkabátján kokárdával hálaadó istentiszteletet tartott. Halálra ítélték, kegyelemből húszévi várfogságot kapott. Pákh Mihály hirdette ki a habsburgokat trónfosztó határozatot, amiért előbb elmozdították állásából, majd lelkésztársához hasonlóan börtönre enyhítették halálos ítéletét. Stromszky Sámuel dunántúli püspök ellen semmilyen vádat nem találtak, ennek ellenére is elmozdították tisztségéből a bukás után.

Szagos Csaba arról is beszélt, hogy a megtorlás legsúlyosabb következményeivel az egyházi hierarchia alsó szintjén álló lelkészeknek kellett szembenézniük, akikről a császár és a

magyar kormány is elvárta, hogy rendeleteiket kihirdessék a szószekről. Szinte nem akadt olyan lelkész, aki ellen ne lehetett volna eljárást indítani – mondta az evangélikus egyház helyi vezetője. Az ünnepséget szervező Zirci Országzászló Alapítvány képviselőjében *Egervölgyi Dezső* arra hívta fel a figyelmet, hogy nem szabad megfeledkeznünk a nemzet vértanúiról, meg kell ismernünk, az ifjúsággal pedig meg kell ismertetnünk a múlt igaz történéseit.

A megemlékezésen a Zirci Reguly Antal Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola tanulói adtak műsort. Virággal és lánggal adóztak a hősök emlékének, felelevenítették az akkori eseményeket. A képen *Ulrich Anna* hatodik és *Tárkányi-Nagy Roberta* ötödik osztályos tanulók elhelyezik a vértanúkat megidéző tabló elé az emlékezés mécseseit. A műsorban közreműködött továbbá *Bakonyi Flóra*, *Detre Csongor*, *Gartner Johanna*, *Gyepesi Gergő*, *Katona Tamás*, *Kovács Ákos*, *Lampert Ákos* és *Mészáros András*. A diákokat *Slajchó Lujza* készítette fel.

2014-re készülhet el az Aradi Vértanúk zirci emlékműje

A két évvel ezelőtti megemlékezésen jelentette be a Zirci Országzászló Alapítvány, hogy emlékművet állítanak Zircen az Aradi Vértanúknak. *Egervölgyi Dezső*, az alapítvány kulturális felelőse elmondta, az idei évben egy családi tragédia miatt nem készült el a mártíroknak emléket állító alkotás, de mindent megtesznek annak érdekében, hogy 2014-ben már álljon az emlékmű.

Kelemen Gábor